

The Effect of Marriage based on Social and Economic Criteria on Marital Satisfaction and Quality of Life

Zahra Shafaat, Mansour Haghghatiyan✉, Reza Esmaili

Abstract

Background and Aim: The levels of premarital interactions strongly affect marital satisfaction and the continuity and quality of marital life after marriage; Therefore, the present study aims to investigate the effect of marriage based on social and economic criteria on the satisfaction and quality of married life among married women in Tehran. **Method:** The present study is an applied research done with a questionnaire and a survey method. The statistical population of this study consists of all married women in Tehran in regions 1, 2, 6, 8, 12, and 384 people were calculated as a sample population through Cochran's formula. Enrich's standard questionnaires of marital satisfaction and quality of life are used in this study. Data analysis was performed in descriptive and inferential, and regression tests and SPSS software were used to test the hypotheses. **Results:** showed that the variables of education, social relationship, economic status, parenting, and personality traits of the spouse affect the satisfaction and quality of life of couples. **Conclusion:** As a result, it should be said that just having one condition is not enough to have a good and ideal life, and in order to have a successful, stable, and lasting marital life, one should look at a set of characteristics together and community officials. They should do their best to eliminate disruptive and problematic factors such as poverty, unemployment, and inappropriate norms.

Received: 07.06.2021

Revision: 01.08.2021

Acceptance: 10.08.2021

Keywords:

Quality of married life, marital satisfaction, marriage, economic criteria, social criteria

How to cite this article:

Shafaat, Z., Haghghatiyan, M., & Esmaili, R. The Effect of Marriage based on Social and Economic Criteria on Marital Satisfaction and Quality of Life. *Jayps*, 2021, 2(1): 24-32

Article type

Original research

1. **Zahra Shafaat**, Ph.D. student of Cultural Sociology, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran, 2. **Mansour Haghghatiyan**, Associate Professor, Department of Sociology, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran, 3. **Reza Esmaili**, Assistant Professor, Department of Sociology, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran

✉ Correspondence related to this article should be addressed to **Mansour Haghghatiyan** Associate Professor, Department of Sociology, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran
Email: Mansour_haghghatiyan@yahoo.com

بررسی تأثیر ازدواج بر اساس معیارهای اجتماعی و اقتصادی بر رضایت و کیفیت زندگی زناشویی

زهرا شفاعت، منصور حقیقتیان✉، رضا اسماعیلی

چکیده

زمینه و هدف: سطوح تعاملات قبل از ازدواج قویاً رضایت زناشویی و تداوم و کیفیت زندگی زناشویی را بعد از ازدواج تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ از این رو، پژوهش حاضر به منظور بررسی تأثیر ازدواج بر اساس معیارهای اجتماعی و اقتصادی بر رضایت و کیفیت زندگی زناشویی در میان زنان متأهل شهر تهران است. روش پژوهش: پژوهش حاضر از نوع کاربردی است که با ابزار پرسشنامه و به روش پیمایشی انجام گرفته است. جامعه آماری این تحقیق را کلیه زنان متأهل شهر تهران در مناطق ۱، ۲، ۶، ۸، ۱۲ تشکیل می‌دهند و از طریق فرمول کوکران ۳۸۴ نفر به‌عنوان جمعیت نمونه محاسبه گردید. پرسشنامه‌های مورد استفاده در این تحقیق پرسشنامه‌های استاندارد رضایت زناشویی انریچ و کیفیت زندگی است. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی انجام شد و برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون رگرسیون و نرم‌افزار SPSS استفاده شد. یافته‌ها: نتایج نشان داد متغیرهای تحصیلات، ارتباط اجتماعی، پایگاه اقتصادی، فرزندپروری و ویژگی شخصیتی همسر بر میزان رضایت و کیفیت زندگی زوجین اثرگذار است. نتیجه‌گیری: در نتیجه باید گفت برای برخوردار بودن از یک زندگی خوب و ایده‌آل تنها وجود یک شرط کافی نیست و برای اینکه بتوان یک زندگی زناشویی موفق و پایدار و ماندگار داشت باید به مجموعه‌ای از ویژگی‌ها به‌صورت توأمان نگاه کرد و مسئولان جامعه نیز باید تا سرحد توان برای از بین بردن عوامل مختل‌کننده و مشکل‌زا نظیر فقر، عدم اشتغال، هنجارهای نامناسب اهتمام ورزند.

دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۳/۱۷

اصلاح مقاله: ۱۴۰۰/۰۵/۱۰

پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۵/۱۹

واژه‌های کلیدی:

کیفیت زندگی زناشویی، رضایت زناشویی، ازدواج، معیارهای اقتصادی، معیارهای اجتماعی

نحوه ارجاع دهی به مقاله:

شفاعت، ز.، حقیقتیان، م.، و اسماعیلی، ر. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر ازدواج بر اساس معیارهای اجتماعی و اقتصادی بر رضایت و کیفیت زندگی زناشویی. *دوفصلنامه مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان*، ۲(۱): ۳۲-۲۴

نوع مقاله:

پژوهشی اصیل

۱. زهرا شفاعت، دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران، ۲. منصور حقیقتیان، دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران، ۳. رضا اسماعیلی، استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد اصفهان (خوراسگان) دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

✉ مکاتبات مربوط به این مقاله باید خطاب به منصور حقیقتیان، دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران می‌باشد.

پست الکترونیکی: Mansour_haghighatian@yahoo.com

مقدمه

ازدواج بر مبنای عشق از لحاظ تاریخی بسیار نوظهور است. ازدواج‌ها در گذشته یک اتحاد رسمی و خشک برای رسیدن به یک نتیجه‌ی منطقی و از قبل حساب شده بود درحالی‌که امروزه دختر و پسر از ازدواج هدفی گرانقدرتر و والاتر دارند، آن‌ها می‌خواهند همبستگی روحی قوی با همسر خود پیدا کنند و در زندگی تماشایی مداوم و لذت‌بخش با روح و جسم همسر خود داشته باشند (علمدار، ۱۳۸۹). سطوح تعاملات قبل از ازدواج قویاً رضایت زناشویی و تداوم و کیفیت زندگی زناشویی را بعد از ازدواج تحت تأثیر قرار می‌دهد. زوج‌هایی که دارای الگوهای تعاملی مناسب قبل از ازدواج نیستند، بعد از ازدواج رضایت زناشویی کمتری را تجربه می‌کنند. بسیاری از پژوهش‌ها فاکتورهای انتخاب همسر است را تا حد زیادی در ایجاد این ناپایداری مؤثر می‌دانند (فیلیپس، ۲۰۰۵). در جامعه امروز ایران گروه‌های گوناگونی زندگی می‌کنند که در آن‌ها درجات مختلفی از شرایط پیشامدرن و حتی پسامدرن یافت می‌شود. در این گروه‌های مختلف اجتماعی، شکل خانواده و همسرگزینی متناسب با موقعیت گروه اجتماعی و نوع خانواده متفاوت است (سیار، راهب و اقلیما، ۱۳۹۱). بسیاری از مسائل و مشکلاتی که برای زوج‌های جوان پیش می‌آید ناشی از دوگانگی ازدواج‌ها در ایران است که بخشی از آن سنتی و بخشی مدرن است. بسیاری از جوانان متقاضی ازدواج‌های غیرسنتی هستند. زیرا خود همسرشان را انتخاب می‌کنند ولی تنوع فرهنگی، ضعف شناخت از یکدیگر و صرفاً شناخت‌های ظاهری و تکیه کردن به برخی معیارهای کمی باعث شده است که ازدواج‌های غیرسنتی در جامعه ما آسیب‌پذیر باشند (کاظمی پور، ۱۳۸۳).

یکی از مهم‌ترین عواملی که منجر به رشد و ثبات نظام خانواده می‌شود وجود تفاهم بین زوج‌ها است. رضایت زناشویی یکی از ارکان اصلی در نظام خانواده و زناشویی است و بخش مهمی از زندگی فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. رضایتمندی زناشویی، میزان احساس خشنودی زوج از برآورده شدن نیازهایش توسط همسر وی تعریف می‌شود (پلگ، ۲۰۰۸). در سال‌های اخیر مفهوم رضایت

زناشویی در مطالعه ازدواج و روابط خانوادگی جایگاه خاصی یافته است. رضایت زناشویی در دوام یک ازدواج تأثیر عمده دارد و آن معطوف به محدوده‌ای است که اشخاص متأهل، تضادهای را بررسی می‌کنند و با یکدیگر کنار می‌آیند. تحقیقات انجام شده گویای آن است که کاهش و یا فقدان رضایت زناشویی یکی از مهم‌ترین علل مراجعه زوجین به مشاوران و درمانگران خانواده است. طبق آمار رسمی در ایران از هر هزار ازدواج بیش از دویست مورد به طلاق منجر می‌شود (فاریانی و زارعی محمودآبادی، ۱۳۹۲). با فرض گرفتن اینکه در ازدواج‌های موفق، مجموعه‌ای از نیازهای روانی زوجین از قبیل عشق و علاقه، مصاحبت و همراهی و تأمین امنیت برآورده می‌شود و اینکه چنین ازدواج‌هایی اگر با انگیزه سالم صورت بگیرد معیارهای همچون تکامل، تأمین سلامت و آرامش جسم و روان، توسعه روابط اجتماعی، تولید مثل و ارضای سالم تمایلات برجسته می‌شود و زمینه رضایت زندگی زناشویی را به همراه دارد (فتیحی آشتیانی و احمدی، ۱۳۸۳) می‌توانیم موضوع کیفیت زندگی زناشویی و تداوم آن را که در نتیجه همین رضایتمندی به دست می‌آید را مطرح کنیم؛ به عبارت دیگر دغدغه اصلی محقق در این پژوهش هم بررسی تأثیر برخی الگوهای غالب ازدواج بر کیفیت و رضایت از زندگی زناشویی است. زندگی زناشویی زن و مرد با ازدواج و تشکیل خانواده شروع می‌شود. ازدواج به عنوان مهم‌ترین و عالی‌ترین رسم اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی و امنیتی افراد بزرگسال و به منظور حفظ بقای نسل بشر همواره و از دیرباز مورد تأکید بوده است. شاید عمومی‌ترین اهداف زوج‌های جوان را بتوان به این شرح خلاصه کرد: همبستگی، آزادگی، عشق و محبت، تشکیل خانواده، ارضای میل جنسی، حفظ نسل و داشتن فرزند (شهیدی و یوسفی، ۱۳۸۰). ازدواج و زندگی زناشویی مستلزم وجود سطح پایداری از رضایت زوج‌هاست. رضایت زناشویی به عنوان میزان ادراک زوج از اینکه شریک‌شان تمایلات و نیازهای آن‌ها را برآورده می‌کند، تعریف می‌شود (پلگ، ۲۰۰۸). وینچ معتقد است که رضایت زناشویی و کیفیت زندگی، انطباق بین وضعیت موجود و وضعیت مورد انتظار

ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی چه تأثیری بر رضایت و کیفیت زندگی زناشویی دارد؟ بنابراین فرضیه‌های زیر مطرح می‌گردد:

- میزان تحصیلات بر رضایت و کیفیت زندگی زناشویی در جامعه ایرانی تأثیر دارد.

- ارتباط اجتماعی بر رضایت و کیفیت زندگی زناشویی در جامعه ایرانی تأثیر دارد.

- پایگاه اقتصادی بر رضایت و کیفیت زندگی زناشویی در جامعه ایرانی تأثیر دارد.

- نوع فرزندپروری زوجین بر رضایت و کیفیت زندگی زناشویی در جامعه ایرانی تأثیر دارد.

- ویژگی‌های شخصیتی زوجین بر رضایت و کیفیت زندگی زناشویی در جامعه ایرانی تأثیر دارد.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی و از نوع پیمایشی است. جامعه آماری شامل زنان متأهل شهر تهران مناطق ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۸، ۱۲ است. حجم نمونه در این ۵ منطقه بر اساس سایت نفوس و مسکن ۵۶۰۶۲۵ نفر برآورد شد که بر اساس فرمول کوکران تعداد ۲۸۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب و بررسی شدند. روش نمونه‌گیری به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده بود. بدین صورت که در این روش به هر یک از افراد یا واحدهای جامعه، شانس برابر و مساوی جهت انتخاب شدن داده می‌شود. روش آماری مورد استفاده در این پژوهش، برای آزمون فرضیه‌ها نیز از آزمون رگرسیون و نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ استفاده شده است.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه کیفیت زندگی زناشویی: گراهام بی اسپنیر (RDAS) برادبوری، فینچام و بیچ (۲۰۰۰) توسط باسبی، کران، لارسن و کریستنسن ساخته شده است و ۱۴ گویه است. این ابزار از سه خرده مقیاس توافق، رضایت، انسجام است که در مجموع نمره کیفیت زناشویی را نشان می‌دهد و نمرات بالا نشان‌دهنده کیفیت زناشویی بالاتر است. پایایی پرسشنامه به شیوه‌ی آلفای کرونباخ در مطالعه‌ی هولیست، کودی و میلر (۲۰۰۵) برای سه خرده مقیاس توافق، رضایت، انسجام به ترتیب از ۰/۷۹، ۰/۸۰،

است. بر اساس این تعریف، رضایت زناشویی وقتی وجود دارد که وضعیت موجود در روابط زناشویی با وضعیت مورد انتظار منطبق باشد. رضایت زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیشتر مواقع احساس خوشبختی و رضایت از هم‌دیگر دارند (میرگابین و کوردوا، ۲۰۰۷). ازدواج با هر هدفی که تشکیل شده باشد، رضایت از آن رضایت زناشویی در کیفیت و بقاء آن اثر غیرقابل انکاری دارد. وقتی زن و شوهر از ازدواج خود رضایت داشته باشند، خانواده از استحکام خوبی برخوردار می‌شود و آن‌ها می‌توانند با مسائل و مشکلات به درستی برخورد کنند و از آسیب‌ها در امان بمانند. مطالعات نشان داده‌اند که سازگاری زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها تأثیر می‌گذارد و روابط زناشویی رضایت‌بخش، زیربنای عملکرد خوب خانواده است و باعث رشد شایستگی و توانایی سازگاری در بین کودکان می‌شود (خان محمدی و پرتوی، ۱۳۹۵). به دلیل اهمیت ویژه خانواده محققین در صدد کشف راز و رمزهایی هستند که موجبات رضایت‌مندی زناشویی را فراهم می‌سازد. رضایت زناشویی یکی از عوامل مؤثر در ثبات و پایداری خانواده‌ها و در عین حال بهداشت روانی هم‌سران و فرزندان است؛ بنابراین با توجه به اهمیت و نقش رضایت و کیفیت از زندگی بین زوجین و با توجه به نتایج پژوهش‌های مختلف در این زمینه لزوم توجه و بررسی این متغیر در جهت کاهش تعارضات و اختلافات خانوادگی و افزایش رضایت زناشویی و کیفیت احساس می‌شود؛ زیرا علل آسیب‌های اجتماعی به خانواده‌های از هم گسیخته (ناسازگار) نسبت می‌دهند. پژوهش در زمینه (کیفیت زناشویی) یا یکی از مؤلفه‌های آن نظیر طلاق، سازگاری، رضایت و ...، به صورت منفرد و یا در ارتباط با سایر متغیرها، انجام شده است، اما تاکنون پژوهشی که مستقیماً در ارتباط با موضوع این پژوهش باشد، در جامعه ما، مشاهده نشد و بنابراین، تلاش شده است تا با نگاهی متفاوت در این زمینه و با توجه به ناهمگنی نتایج پژوهش‌های مشابه و نیز اهمیت کیفیت روابط زناشویی و متغیرهای پیش‌بینی‌کننده آن، ضرورت و اهمیت پژوهش حاضر، نمایان می‌گردد. بدین ترتیب در پژوهش حاضر می‌خواهیم بدانیم

می‌کنند. در ایران اولین بار سلیمانیان (۱۳۷۳) همبستگی درونی آزمون را برای فرم بلند ۰/۹۳ و برای فرم کوتاه ۰/۹۵ محاسبه و گزارش کرده است. جهت بررسی روایی مؤلفه‌های پرسشنامه از نظر اساتید و نیز روایی محتوایی استفاده شد و برای بررسی پایایی آن‌ها با توجه به استاندارد بودن پرسشنامه‌ها و با استفاده از آلفای کرانباخ برای پرسشنامه رضایت زناشویی ۰/۸۵ محاسبه شد.

یافته‌ها

در ابتدا به منظور دید کلی در مورد نمونه آماری مورد مطالعه برخی از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آنان همچون (سن - درآمد - تحصیلات و ...) به صورت فراوانی و درصد گزارش شده است. اکثریت نمونه آماری اختصاص به گروه سنی کمتر از ۲۵ سال دارد با ۵۰٪ درصد و بعد از آن گروه سنی بین ۲۶ تا ۳۵ سال با ۳۳/۹ درصد، ۳۶ تا ۴۵ سال با ۱۶/۱ درصد در مرتبه بعدی قرار دارد.

۰/۹۰ گزارش شده است. جهت بررسی روایی مؤلفه‌های پرسشنامه از نظر اساتید و نیز روایی محتوایی استفاده شد و برای بررسی پایایی آن‌ها با توجه به استاندارد بودن پرسشنامه‌ها و با استفاده از آلفای کرانباخ برای پرسشنامه کیفیت زندگی زناشویی ۰/۸۷ است.

۲. پرسشنامه رضایت زناشویی: پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ شامل ۴۷ سؤال و ۱۱ خرده مقیاس است. خرده مقیاس‌های این آزمون شامل رضایت، مسائل شخصیتی، ارتباط، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، رابطه جنسی، فرزندان و فرزندپروری، خانواده و دوستان، نقش‌های مربوط به برابری زن و مرد و جهت‌گیری مذهبی است. در این پرسشنامه نیز از طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت استفاده شده است و پاسخ‌ها از کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵ نمره دارند. این پرسشنامه دارای تعدادی گویه معکوس است که این گویه‌ها ارزش عددی معکوس دریافت

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه

متغیر	سطح	فراوانی	درصد
درآمد	زیر ۲ میلیون	۱۲۳	۳۲/۰
	۲۵۰۰۰۰-۴۰۰۰۰۰	۱۱۱	۲۸/۹
	۴۵۰۰۰۰-۶۰۰۰۰۰	۹۷	۲۵/۳
سن	بالای ۶	۵۳	۱۳/۸
	کمتر از ۲۵	۴۲	۱۰/۹
	۲۶-۳۵	۱۷۴	۴۵/۳
	۳۶-۴۵	۹۱	۲۳/۷
تحصیلات	بالای ۵۶ سال	۶۱	۱۵/۹
	زیر دیپلم	۵۷	۱۴/۸
	فوق دیپلم	۹۰	۲۳/۴
منطقه سکونت	کاردانی و لیسانس	۱۹۷	۵۱/۳
	فوق لیسانس و بالا	۴۰	۱۰/۴
منطقه	منطقه ۱	۶۱	۱۵/۹
	منطقه ۲	۸۳	۲۱/۶
	منطقه ۶	۹۸	۲۵/۵
	منطقه ۸	۵۶	۱۴/۶
	منطقه ۱۲	۸۶	۲۲/۴
شغل	خانه دار	۹۱	۲۳/۷
	آزاد	۱۷۹	۴۶/۶
	دولتی	۱۱۴	۲۹/۷

مرتبه آخر قرار دارد. برای بررسی فرضیه تحقیق از آزمون رگرسیون استفاده شد. در این مدل ویژگی اجتماعی و اقتصادی و ابعاد آن به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شد و تأثیر آن بر کیفیت و رضایت ازدواج بررسی شد.

با توجه به جدول ۱ مشخص است که اکثریت نمونه آماری اختصاص به گروه سنی بین ۲۶ تا ۳۵ سال دارد با ۴۵/۳ درصد و بعد از آن گروه سنی بین ۳۶ تا ۴۵ سال با ۲۳/۷ درصد، ۴۶ تا ۵۵ سال با ۱۵/۹ درصد، گروه سنی کمتر از ۲۵ سال ۱۰/۹ درصد و بالای ۵۶ سال با ۴/۲ درصد در

جدول ۲. آزمون نرمال بودن داده‌ها		
وضعیت	مقدار کولموگروف-اسمیرنف	متغیر
نرمال	۰/۳۴۱	کیفیت زندگی زناشویی
نرمال	۰/۳۱۰	رضایت از ازدواج
نرمال	۰/۲۸۶	تحصیلات
نرمال	۰/۱۰۹	پایگاه اقتصادی
نرمال	۰/۲۶۳	نوع فرزندپروری
نرمال	۰/۱۷۰	ارتباط اجتماعی
نرمال	۰/۱۶۷	ویژگی شخصیتی همسر

ادامه نتایج مربوط به تحلیل‌های روایی و پایایی متغیرها گزارش شده است.

بر اساس نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف در تمامی موارد مقدار معناداری بزرگ‌تر از سطح خطا (۰/۰۵) به دست آمده است؛ بنابراین توزیع داده‌ها نرمال است؛ در

جدول ۳. نتایج مربوط به تحلیل‌های روایی و پایایی متغیرهای پژوهش				
مؤلفه	میانگین واریانس	Rho	آلفای کرونباخ	پایایی مرکب
کیفیت زندگی	۰/۶۱۱	۰/۶۹۵	۰/۸۲۲	۰/۸۶۱
رضایت از ارتباط	۰/۵۳۸	۰/۶۵۹	۰/۶۰۴	۰/۷۲۲
تحصیلات	۰/۵۸۷	۰/۷۴۰	۰/۶۴۵	۰/۷۶۸
پایگاه اقتصادی	۰/۵۴۹	۰/۷۶۱	۰/۶۸۸	۰/۷۰۴
نوع فرزندپروری	۰/۵۰۲	۰/۷۱۱	۰/۶۸۳	۰/۶۱۹
ارتباط اجتماعی	۰/۶۰۸	۰/۸۲۵	۰/۸۰۴	۰/۸۵۹
ویژگی شخصیتی همسر	۰/۶۷۲	۰/۶۷۰	۰/۶۱۴	۰/۷۰۵

این مقادیر، اعتبار همگرایی بالایی را نشان می‌دهند. با توجه به مناسب بودن اعتبار تمامی گویه‌های پرسشنامه، تمامی گویه در تحلیل مدل نهایی تحقیق وارد شده‌اند.

نتایج مدل‌سازی نشان داد در داده‌های جدول پایایی مرکب برای همه متغیرها بزرگ‌تر از ۰/۶ و میانگین واریانس نیز برای تمام متغیرها بزرگ‌تر از ۰/۵ است که

جدول ۴. مقادیر شاخص‌های برازش برای متغیرهای مدل تحقیق			
متغیر	Q ²	R ²	SRMR
کیفیت زندگی	۰/۵۱۲	۰/۷۸۳	۰/۰۵۲
رضایت از ارتباط	۰/۴۱۰	۰/۶۵۹	

تحصیلات	۰/۵۴۲	۰/۶۱۱
پایگاه اقتصادی	۰/۴۳۲	۰/۶۸۲
نوع فرزندپروری	۰/۴۷۱	۰/۷۴۱
ارتباط اجتماعی	۰/۵۲۱	۰/۶۱۰
ویژگی شخصیتی همسر	۰/۴۴۲	۰/۶۲۰

شده است. در ادامه تصویر مدل آزمون شده تحقیق به همراه ضریب مسیر به دست آمده برای تمامی مسیرهای مدل در قالب شکل ۱ و ۲، مشخص گردیده است.

با توجه به اطلاعات جدول ۳، مقادیر به دست آمده برای شاخص Q2 بیشتر از ۰/۳۵ (قوی) است. همچنین مقادیر R2 در محدوده قوی قرار دارد و مقدار SRMR نیز کمتر از ۰/۱ است که نشان دهنده کیفیت مناسب مدل آزمون

جدول ۵. ضرایب رگرسیون ویژگی اجتماعی و اقتصادی بر رضایت و کیفیت زندگی زناشویی

سطح معناداری	t	ضرایب غیر استاندارد		بعد
		Beta	Std. Error	
۰/۰۰۰	۳/۸۸		۰/۲۱	مقدار ثابت (رضایت و کیفیت ازدواج)
۰/۰۳۲	۳/۱۶	۰/۸۹	۰/۰۰۵	تحصیلات
۰/۰۱۱	۸/۹۴	۰/۵۳	۰/۰۶	ارتباط اجتماعی
۰/۰۰۸	۳/۸۶	۰/۶۸	۰/۰۱۰	پایگاه اقتصادی
۰/۰۲۵	۱۴/۸۴	۳/۳۹	۰/۰۰۳	نوع فرزندپروری
۰/۰۳۹	۳۵/۵۶	۱/۳۳	۰/۰۲۳	ویژگی های شخصیتی همسر

آماري تحصيلات اختصاص داشت به تحصيلات اختصاص دارد به مقطع فوق ديپلم و لیسانس با ۵۱/۳ درصد و بعد از آن ديپلم با ۲۳/۴ درصد، زیر ديپلم با ۱۴/۸ درصد و فوق لیسانس و بالاتر با ۱۰/۴ درصد در مرتبه های بعدی قرار داشتند. با توجه به جدول مشخص شد که اکثریت نمونه آماری شغل اختصاص دارد به شغل آزاد با ۴۶/۶ درصد و بعد از آن شغل دولتی با ۲۹/۷ درصد و خانه داری با ۲۳/۷ درصد در مرتبه های بعدی قرار دارند. اکثریت نمونه آماری میزان درآمد خانواده اختصاص داشت به زیر ۲ میلیون با ۳۲/۰ درصد و بعد از آن ۲/۵۰۰/۰۰۰ تا ۴ میلیون با ۲۸/۹ درصد، ۴/۵۰۰/۰۰۰ تا ۶ میلیون با ۲۵/۳ درصد و بالای ۶ میلیون با ۱۳/۸ درصد در مرتبه های بعدی قرار داشت. همچنین اکثریت نمونه آماری منطقه سکونت اختصاص داشت به منطقه ۶ با ۲۵/۵ درصد و بعد از آن منطقه ۱۲ با ۲۲/۴ درصد، منطقه ۲ با ۲۱/۶ درصد، منطقه ۱ با ۱۵/۹ درصد و منطقه ۸ با ۱۴/۶ درصد در مرتبه بعدی قرار داشت.

طبق نتایج جدول فوق متغیرهای تحصیلات با ضریب بتای ۰/۸۹، ارتباط اجتماعی با ضریب بتای ۰/۵۳، پایگاه اقتصادی با ضریب بتای ۰/۶۸، نوع فرزندپروری با ضریب بتای ۳/۳۹ و ویژگی های شخصیتی همسر با ضریب بتای ۱/۳۳ می توانند بر رضایت و کیفیت زندگی زناشویی تأثیر دارند.

بحث و نتیجه گیری

در تحقیق حاضر تأثیر ازدواج بر اساس معیارهای اجتماعی و اقتصادی بر کیفیت و رضایت زناشویی بررسی گردید. نتایج حاصل از آمار توصیفی نشان داد که اکثریت نمونه آماری سن اختصاص داشت به گروه سنی بین ۲۶ تا ۳۵ سال دارد با ۴۵/۳ درصد و بعد از آن گروه سنی بین ۳۶ تا ۴۵ سال با ۲۳/۷ درصد، ۴۶ تا ۵۵ سال با ۱۵/۹ درصد، گروه سنی کمتر از ۲۵ سال ۱۰/۹ درصد و بالای ۵۶ سال با ۴/۲ درصد در مرتبه آخر قرار داشتند. اکثریت نمونه

خانوادگی می‌داند و تداخل هر نوع نقش دیگر را سبب برهم خوردن تعادل زندگی به حساب می‌آورد، زیرا به خصوص در حالت اشتغال زن او حالت بیانگر را از دست داده و تبدیل به رقیب شغلی شوهر خود می‌شود، رقابت زن و شوهر با یکدیگر سبب ناهماهنگی و نابسامانی خانواده می‌شود. از همین رو بیشتر مطالعات به این نتیجه رسیده‌اند که زوج‌های خوشبخت به دلیل تصمیم‌گیری مشترک، گفت‌وگوی مفید و توافق متقابل و مشترک به عنوان نمونه، مشخص می‌شوند. سلطه یک همسر یا اختلافات گسترده، بر سر قدرت با طلاق و نارضایتی زناشویی ارتباط دارد. طلاق و نارضایتی زناشویی بیشتر با تصمیم‌گیری موضوعات مربوط به پول ارتباط دارد؛ در صورتی که طرفین (زن و شوهر) درباره خرج کردن گرایش‌هایی متفاوت داشته باشند، ممکن است تنش‌ها و تضادهایی به وجود آیند. وقتی هدف یکی از دو طرف صرفه‌جویی شدید و پس‌انداز دقیق باشد و دیگری عادت به حیف‌ومیل داشته باشد، تضادها غیرقابل اجتناب هستند. بدین ترتیب درآمد و شغل و وضعیت اقتصادی عنصر بسیار تأثیرگذار بر روابط زوجین خواهد بود. کسانی که شغل بهتر و درآمد بیشتری دارند امکانات بهتر و بیشتری در اختیار خانواده می‌توانند بگذارند و این امکان برایشان فراهم است که برترین‌ها را در هر حوزه متناسب با سلیقه انتخاب کنند مانند نوع لباس، نوع تغذیه، نوع تفریحات و گذران اوقات فراغت؛ و در نتیجه زندگی بهتر و با کیفیت‌تری داشته باشند اما کسانی که از پایگاه اقتصادی خوبی برخوردار نیستند و در رفع ابتدایی‌ترین نیازهای خود با مشکل مواجه هستند در زندگی مشترک نیز با مشکلات و اختلافات زیادی دست و پنجه نرم می‌کنند و این امر به کیفیت زندگی آن‌ها و میزان رضایت از زندگی آن‌ها اثرگذار است. علاوه بر تحصیلات، میزان روابط اجتماعی و پایگاه اقتصادی همان‌طور که در تحقیق حاضر نیز به اثبات رسید نوع فرزندپروری و ویژگی‌های شخصیتی همسر نیز نقش بسیار مهمی در کیفیت زندگی زناشویی دارند به‌طوری که گاهی اهمیت این موضوع به قدری زیاد است که می‌تواند متغیرهای دیگر را نیز تحت شعاع قرار دهد. برای مثال فردی با پایگاه اقتصادی و تحصیلات بالا شاید از کیفیت زندگی بالایی برخوردار باشد اما این امر حتماً به معنای رضایت زناشویی و فرزندپروری

بر طبق نتایج به دست آمده از تحقیق آماتو و بوث (۱۹۹۷) که سطح تحصیلات والدین و درآمد از رابطه‌ای مثبت با کیفیت و کمیت روابط زناشویی فرزندان برخوردار است. آن‌ها پیشنهاد کرده‌اند والدینی که از منابع بیشتری بهره‌مند هستند بهتر قادر به برطرف ساختن فشارهای اقتصادی فرزندان و تسهیل رفاه اجتماعی-اقتصادی آن‌ها خواهند بود (مثلاً از طریق تسهیل ورود آنان به تحصیلات عالی) با این حال برنز و دانلوپ ۲۰۰۰ پیشنهاد کرده‌اند که اثرات طلاق والدینی از تأثیر قوی‌تر به نسبت اثرات ویژگی‌های فردی برخوردار نیستند و این ویژگی‌ها حائز تأثیر قوی‌تری بر روابط فردی هستند؛ بنابراین ممکن است یک مؤلفه توارث ویژگی‌های روانی و شخصیتی در تأثیرات والدینی دخیل باشد. همچنین لازمه‌ی داشتن سرمایه فرهنگی، وجود افراد با صلاحیت و مستعد، در جهت کسب انواع مدارک تحصیلی و دانشگاهی است؛ از طرف دیگر، وجود نهادهای رسمی است که این مدارک تحصیلی را صادر و به آن رسمیت بخشند. از ویژگی‌های بارز این سرمایه، این است که به شکل پل‌ی میان اقتصاد و فرهنگ عمل می‌کند و این توانایی را دارد که سرمایه‌ی فرهنگی را، از راه کاربرد آن به طریق معقول و رسمی، به نوعی سرمایه‌ی اقتصادی تبدیل نماید. «سرمایه‌ی فرهنگی نهادینه شده، با قانون و مقررات نهادینه شده، حاصل می‌شود و برای دارنده‌ی آن پایگاه اجتماعی ایجاد می‌کند. این بعد از سرمایه فرهنگی، به کمک ضوابط اجتماعی و به دست آوردن عنوان‌هایی مانند: مدارک تحصیلی، تصدیق حرفه و کار برای افراد دارنده آن کسب موقعیت می‌کند. این سرمایه، قابل انتقال و واگذاری نیست و به دست آوردن آن برای افراد، به شرایط معینی بستگی دارد».

به عقیده پارسونز نیز مرد رئیس خانواده و نقش‌نا آور را بر عهده دارد، زن نقش کدبانوی خانه را ایفاء می‌کند، نقش اقتصادی مرد و شغل وی قاطع‌ترین تعیین‌کننده پایگاه حقوقی خانواده و نقش اصلی مرد در جامعه است. در نتیجه شرکت مرد در کار منزل به حداقل می‌رسد و خانه‌داری و بچه‌داری اساسی‌ترین فعالیت‌ها و نقش زن است. پارسونز این تقسیم نقش را بهترین شکل، برای حفظ وحدت

کاذب، دزدی، اختلافات خانوادگی و غیره جلوگیری می‌شود.

تعارض منافع

در این پژوهش هیچگونه تعارض منافی وجود نداشت.

منابع

- احمدی، خدابخش و فتحی آشتیانی، علی. (۱۳۸۳). «شناسایی عوامل مؤثر در ازدواج‌های موفق و ناموفق دانشجویان». *دوماهنامه‌ی دانشور، رفتار*. ۱۱(۷): ۹-۱۶.
- اعزاز، شهلا. (۱۳۸۲). *خشونت خانوادگی در زنان کنت خورده*. تهران: نشر عالی.
- آقاجان بگلو، سوسن؛ بذرافکن، حمیرا و انعامی نراقی، شهره. (۱۳۹۱). بررسی رابطه کلاس‌های آموزش پیش از ازدواج و استحکام خانواده از دیدگاه زوجین در شهر بوشهر. *فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی*، ۷(۲۰): ۲۴۰-۲۱۷.
- بصیری، هدی. (۱۳۸۹). *خانواده و زناشویی به مثابه فراگرد مبادله*. <http://anthropology.ir/node/7540>
- بلانچارد، هرسی. (۱۳۶۹). *مدیریت سازمانی*. ترجمه قاسم کبیری. تهران: جهاد دانشگاهی.
- پارسونز، تالکوت. (۱۳۶۳). *ساختار اجتماعی خانواده در مبانی و رشد جامعه‌شناسی*. نوشته جی اچ آبراهام، ترجمه حسن پویان، تهران: چاپخش.
- پاملا، آبت و کلر، والاس. (۱۳۸۴). *درآمدی بر جامعه‌شناسی نگرش‌های فمینیستی*. ترجمه مریم خراسانی و حمید احمدی، تهران، دنیای مادر.
- جهانگیرزاده، جواد. (۱۳۷۵). *بررسی زمینه‌های اقتصادی-اجتماعی مؤثر بر شیوه‌های همسرگزینی در میان دانشجویان دانشگاه شیراز*. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*، دانشگاه شیراز.
- چلپی، مسعود. (۱۳۸۵). *تحلیل اجتماعی در فضای کنش*. تهران: نشر نی، چاپ اول.
- خان محمدی، فاطمه و پرتوی، لطیف. (۱۳۹۵). *بررسی رضایت از زندگی زناشویی در میان زوجین دارای سبک‌های سنتی و مدرن و عوامل اجتماعی- فرهنگی مرتبط با آن در شهر میاندوآب*. *مطالعات جامعه‌شناسی*، ۹(۳۴): ۱۰۹-۱۲۶.
- خوارزمی، شهین دخت. (۱۳۸۳). *کیفیت زندگی و الزامات عصر دیجیتال در ایران*. *روزنامه دنیای اقتصاد*، روزهای ۱۰ و ۱۱ و ۱۲.

صحیح نیست. بر این اساس باید گفت برای برخوردار بودن از یک زندگی خوب و ایده‌آل تنها وجود یک شرط کافی نیست و برای اینکه بتوان یک زندگی زناشویی موفق و پایدار و ماندگار داشت باید به مجموعه‌ای از ویژگی‌ها به‌صورت توأمان نگاه کرد و تنها به خاطر وضعیت اقتصادی خوب یا سطح تحصیلات بالا نباید تن به ازدواج داد. نتیجه این تحقیق با تحقیقات هنرپروران (۱۳۹۵)، مظاهری (۱۳۸۸)، پرگر (۱۳۸۸)، اقامحمدیان و نیمروزی (۱۳۸۵)، پرگر (۲۰۰۲) و هورول (۲۰۰۱) همسو و با تحقیق واقعی و همکاران (۱۳۸۸) ناهمسو است.

به هر حال تشکیل خانواده امری بسیار مقدس و بسیار ضروری برای سلامت یک جامعه است و از اهمیت زیادی برخوردار است زیرا تربیت هر فرد از خانواده شکل می‌گیرد و همین افراد جامعه را می‌سازند و هر کشور و جامعه‌ای که بخواهد موفق شود و توسعه یابد باید به تک‌تک افراد خود اهمیت دهد؛ بنابراین فرهنگ‌سازی در اینجا بسیار ضروری جلوه می‌نماید تا هنجارها و خرده‌فرهنگ‌هایی که امر ازدواج و تشکیل خانواده را مختل می‌کنند از بین بروند تا ضمن ترغیب و تسهیل فرایند ازدواج، شمار ازدواج‌های موفق افزایش یابد. بر همین مبنا پیشنهاد می‌شود زوجین علاوه بر محبت و علاقه، به فاکتورهای دیگری که سازنده یک ازدواج موفق هست مانند پایگاه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی یکدیگر که بسیار نیز مهم می‌باشند توجه کنند تا با وارد شدن به زندگی مشترک و مواجه شدن با واقعیت‌های زندگی دچار مشکل و اختلاف نشوند و در اینجا خانواده‌ها نیز می‌توانند کمک کنند و با مشاوره دادن به فرزندان، آن‌ها را در انتخاب درست همراهی کنند. زوجین نیز می‌توانند از مشاوران و روانشناسان متخصص این امر کمک بگیرند تا با دادن بینش صحیح در رابطه با زندگی مشترک به آن‌ها یاری رسانند. همچنین همان‌گونه که در دین اسلام نیز به آن تأکید شده پیشنهاد می‌شود مسئولان و دولتمردان در امر تأمین معیشت مردم اهتمام ورزند و برای رفع بیکاری و افزایش امکان اشتغال تلاش کنند هم‌چنین به کارهای تولیدی و کارآفرینی بها دهند تا رونق اقتصادی حاصل شود و این‌گونه از بسیاری از مشکلات اجتماعی نیز همانند عدم ازدواج، افزایش طلاق، انواع بزهکاری‌ها، ایجاد مشاغل

- Aneesa A, Najma IM, Noreen AK. (2013). Family communication and family system as the predictors of family satisfaction in adolescent». J Psychol.10(6):258- 264.
- Booth, A and D.R Johnson. (1984). Woman, Outside Employment, and Marital Instability. AMERICAN Journal of Sociology, 0(3): 55-63.
- Glenn, N. (1998). The course of marital success and failure in five American 10-year marriage cohort». Journal of Marriage and the Family, 60, 569-576
- Goldenberg H, Goldenberg I. (2003). Ed. Tehran: Ravan: 3-464.
- Finns, F. (1997). *Social Integration, Heterogeneity, and Divorce: The Case of the Swedish-speaking Population in Finland*, Finland Acta Sociologica, v 40, N 3, p. 263- 277.
- Hughes, & et al, (2002). *Sociology: the core*. New York, McGraw - Hill Higher Education.
- Ingoldsby, Bron. B. & et al. (2003). *Mate Selection Across Cultures explores*. Sage Publications.
- Kurdeck, L. A. (1995). Predicting change in marital satisfaction from husbands' and wives' conflict resolution style». Journal of Marriage and Family, 57(1), 153-164.
- Karahan, F. (2007). *The effect of couple communication program on passive conflict tendency among married couples*. Educational Sciences: Theory & Practice, 7(2), 845-858.
- Nagaraja A, Rajamma RN, Viswanatha RS. (2012). *Effect of parent's marital satisfaction, marital life period and type of family on their children mental health status*. J Psychol.3(2):65-70.
- Mirgain, S.A. & Cordova, J.V. (2007). Emotion skills and marital Health: The association between observed and self-reported emotion skills, Intimacy, and Marital Satisfaction». Journal of Social and Clinical Psychology, 26: 983-1009.
- Murstein, Bernard I. (1987). *Love, sex, and marriage through the*, Springer Pub.
- Pelege, O. (2008). The relation between differentiation of Self and marital satisfaction: What Can Be Learned From Married People Over the Course of Life? The American. Journal of Family Therapy, 36: 388-401.
- Phillips, J. A. & Sweeney, M. M. (2005). Premarital cohabitation and marital disruption among White, Black, and Mexican American women». Journal of Marriage and Family, 67(2), 296- 314.
- Ryff, C. D. & Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisite. Journal of Personality and Social Psychology, 69, 716-727.
- روزن باو، هایدی. (۱۹۷۳). *خانواده به منزله ساختاری در مقابل جامعه*، ترجمه محمدصادق مهدوی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- سگالن، مارتین. (۱۳۸۰). *جامعه‌شناسی تاریخی خانواده*. ترجمه: حمید الیاسی. تهران: نشر مرکز. چاپ دوم.
- سیار، ثریا؛ راهب، غنچه و اقلیما، مصطفی. (۱۳۹۱). مقایسه کارکرد خانواده در ازدواج‌های سنتی و مدرن در زنان متأهل شهر تهران. *فصلنامه رفاه اجتماعی*، ۱۲ (۴۷): ۲۹۵-۲۸۳.
- شهیدی، محسن و یوسفی، فائق. (۱۳۸۰). بررسی مشکلات و معیارهای ازدواج دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال ۱۳۷۸. *طب و تزکیه*، ۴۳: ۹-۴.
- صدرنبوی، ر. (۱۳۷۰). *جامعه و فرد*. مشهد: کتاب فروش بستان.
- علمدار، مینا. (۱۳۸۹). *القبای زندگی مشترک*. تهران: نشر حسام.
- فاریابی، ظهیرالدین و زارعی محمودآبادی، حسن. (۱۳۹۲). بررسی و مقایسه سازگاری زناشویی، شادکامی و میل به طلاق در ازدواج‌های سنتی و غیر سنتی شهر یزد. *ماهنامه علمی پژوهشی طلوع بهداشت دانشکده یزد*. سال چهاردهم. شماره سوم: ۵۵-۶۳.
- محمودیان، حسین. (۱۳۸۳). سن ازدواج در حال افزایش و بررسی عوامل پشتیبان. *مجله علوم اجتماعی*. ۲۴: ۱۳-۲۹.
- مظاهری، علی؛ انصاری نژاد، منصوره؛ صادقی، فاطمه؛ عباسی، م و نصرآبادی، لیلی. (۱۳۸۸). رابطه سبک‌های همسرگزینی با کیفیت و پایداری ازدواج. *فصلنامه راهبرد و فرهنگ*، ۵: ۷۰-۵۵.
- واقعی، یدالله. (۱۳۸۸). بررسی عوامل مرتبط با میزان رضایت زناشویی کارمندان در دو دانشگاه بیرجند». *مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند*، ۴(۳): ۱۱۸-۱۳۰.
- هنرپروران، نازنین؛ قادری، زهرا و قبادی، کبری. (۱۳۹۰). مقایسه الگوهای ارتباط و تعارض‌های زناشویی در زنان متأهل شاغل در بانک‌های دولتی و زنان خانه دار شهر شیراز. *جامعه‌شناسی زنان (زن و جامعه)*، ۲(۳): ۱۰۳-۱۲۲.
- Atari YA, Abbasi Sarcheshmeh A, Mehrabizadeh Honarmand M. (2006). Examining simple and multiple relationships of religious attitude, optimism and attachment styles with marital satisfaction in male married students at shahid chamran. Journal of education and psychology. 13(1): 93-110. (Persian)